

4. Petrovsky-Shtern Y. The Golden Age Shtetl: a new history of Jewish life in East Europe. – Princeton, 2014. – 448 p.
5. Чорний Д. М. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.) / Д. М. Чорний. – Харків, 2007. – 304 с.
6. The Oxford Handbook of the Politics of International Migration. – Oxford, 2012. – 672 p.
7. Alroey G. Two Historiographies: Israeli Historiography and the Mass Jewish Migration to the United States, 1881-1914 / The Jewish Quarterly Review, 2015. Vol. 105.
8. Shaul Stampfer Patterns of Internal Jewish migration in the Russian Empire / Jews and Jewish Life in Russia and the Soviet Union. – 1995.
9. Цит. за: Полищук М. Евреи Одессы и Новороссии / М. Полищук. – Москва, 2002. – 446 с.
10. Zipperstein S. The Jews of Odessa. A Cultural History, 1794-1881. Stanford University Press – 1986. – 228 p.
11. Richard H. Rowland Geographical Patterns of the Jewish Population in the Pale of Settlement of Late Nineteenth Century Russia / Jewish Social Studies. Vol. 48, 1986. – P. 207-234.
12. Гофмайстер А. Вороже братерство: російське єврейство та українське націотворення / Україна. Процеси націотворення. – Київ, 2011. – С. 202-210.
13. ЦДІАК України. – Ф. 1760: Харківський губернський магістрат, оп. 1, спр. 262. Дело о наведении справок о сословной принадлежности лиц причисленных к купечеству и мещанству, арк. 1-49; ДАХО. – Ф. 45, оп. 6, т. 1, спр. 342. О выдаче торговых документов лицам иудейского вероисповедания, 332 арк.; ДАХО. – Ф. 45, оп. 2, т. 2, спр. 3. О выдаче разным лицам свидетельств для предоставления в разные учреждения арк.; ДАХО. – Ф. 45, оп. 1, т. 1, спр. 22. О засвидетельствовании приговоров мещан и цеховых на перечисление в другие сословия, 26 арк.; ДАХО, Ф. 45, оп. 19, спр. 734. Гильдейский список на 1870 г., 353 арк.; ДАХО. – Ф. 45, оп. 13, т. 1, спр. 29. Гильдейские списки купцов и их семей по городу Харьков, 200 арк.; ДАХО. – Ф. 45, оп. 6, т. 1, спр. 342. О выдаче торговых документов лицам иудейского вероисповедания; ДАХО. – Ф. 4, оп. 187, спр. 478. О разрешении евреям проживающим в городе Харькове заниматься разным ремеслом.
14. Кравченко В. Україна, імперія, Росія / В. Кравченко. – Київ, 2011. – 533 с.
15. Rudnytsky I. The role of Ukraine in modern history. – Edmonton, 1987. – P. 11-37.
16. Nathans B. Beyond the Pale: The Jewish Encounter with Late Imperial Russia. – London, 2002. – 426 p.; Scott Ur. Barricades and Banners. The Revolution of 1905 and the Transformation of Warsaw Jewry. – Stanford, 2012. – 448 p.; Zipperstein S. The Jews of Odessa. A Cultural History, 1794-1881. Stanford University Press – 1986. – 228 p.; Meir N. Kiev Jewish Metropolis a History, 1859-1914. – Indiana, 2010. – 424 p.; Bemporad E. Becoming Soviet Jews. – Indianapolis, 2013. – 276 p.

УДК 81

Коваленко Олена Олександрівна*Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича*

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

У статті здійснено огляд стану системи вищої іноземної освіти в Україні. Розглядаються інноваційні методи викладання іноземної мови за професійним спрямуванням. Обґрунтовується доцільність використання проектних технологій та «змішаного навчання». У висновках автор відзначає, що застосування активних методів викладання розвивають комунікативність та мотивацію

Ключові слова: компетентнісний підхід, інноваційні методи, мотивація, занурення в проект, здійснення діяльності, презентація, комп'ютерні технології

В даний час система вищої освіти в Україні зазнає серйозних змін. Світова практика демонструє тенденцію до модифікації традиційних форм організації освітнього процесу, і цьому сприяє безліч факторів. особистісно-орієнтований підхід до навчання з однієї сторони і повсюдна інформатизація, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток соціальних освітніх мереж, професійних онлайн спільнот, широке поширення курсів МООС, онлайн навчання, що передбачає відкритий доступ до навчальних матеріалів через інтернет, з іншого – все це вимагає глобальних змін освітньої парадигми, адаптацію навчальних цілей, завдань, принципів.

Сучасному суспільству потрібні фахівці, що володіють гнучкістю і адаптивністю, здатні переробляти значні обсяги інформації, отримувати та оновлювати знання, постійно вдосконалювати професійні компетенції.

Але діюча система традиційного навчання не дозволяє повно й міру реалізувати такі запити суспільства, а існуючі вимоги не можуть бути реалізовані без кардинальних змін системи вищої освіти [1, с. 7].

У сучасних умовах іноземне спілкування стає суттєвим компонентом професійної діяльності. Саме тому все більше уваги приділяється врахуванню фахової специфіки при вивченні іноземної мови, її спрямованості на реалізацію завдань професійної діяльності. Відповідні нові вимоги висуваються до методики викладання іноземних мов у різних навчальних закладах. Триває постійний пошук шляхів удосконалення системи навчання

Проблемі формування знань щодо іншомовної професійної комунікації присвячені дослідження Демченко Д., Довгань Л., Дорди С., Лапіної В., Марченко Ю., Мелкомукової К., Ставицької І., Тимошук Н., Чередніченко Г., Шипілова І., Шуменко О. та ін. Дослідники (Демченко Д., Марченко Ю.) справедливо зауважують, що сучасна освіта повинна передбачати формування у студентів нового світобачення, готовності і здатності жити і працювати в полікультурному світі, орієнтуватися в світовому професійному просторі

Метою роботи є дослідження сучасних методів викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.

Перехід до різнорівневої системи підготовки на сучасному етапі диктує необхідність зміни підходів до змісту освітнього процесу, створення нових форм його методичного забезпечення, так само як і усвідомлення ролі викладача в інноваційній парадигмі особистісно-орієнтованого, творчого навчання.

Різноманіття методів і способів оволодіння іноземною мовою у вищому навчальному закладі призводить до необхідності раціонального вибору одного з них або оптимального поєднання взаємододаткових методів і технологій [7, с. 231].

Сьогодні українська освіта знаходиться на початковому етапі становлення та розвитку змішаного навчання, яке також має назви інтегроване, комбіноване та гібридне, тому що саме поняття та його зміст ще не є до кінця визначеним, хоча вітчизняні та зарубіжні дослідники вже працюють над цією проблемою (Є.В. Бутенкова, Л.В. Десятова, М.Г. Євдокимова, Ю.І. Капустін, О.В. Львова, М.Н. Мохова, А.Л. Назаренко, М.А. Татарінова, С.В. Титова, І.Е. Allen, В. Barrett, J. Bersin, C.J. Bonk, Di Clark, C. Dziuban, R. Garrett, R. Garrison, H. Kanuka, S. Kmnar, A. Picciano, P. Sharma, P. Shea, A. Siddiqi, M. Tammelin, P. Valiathan та інші).

Змішане навчання – «це особистісно-орієнтований підхід до набуття досвіду навчання, при якому учень взаємодіє з іншими учнями, з викладачем та з контентом за допомогою вдумливої інтеграції он-лайн та аудиторного середовищ» [6, с. 85].

Технологія *blended learning*, або змішане навчання, що поєднує сильні сторони традиційного освітнього форм-фактора і переваги дистанційних технологій, є дієвим способом вирішення проблеми невідповідності запитів суспільства та готовності сучасної вищої освіти їх задовольняти.

Технологія змішаного навчання стає найбільш затребуваною і ефективною при вивченні іноземної мови, оскільки вона, з одного боку, дозволяє максимально продуктивно організувати час викладача і окремо взятого студента, а з іншого боку, робить процес вивчення мови захоплюючим і доступним. З одного боку, це об'єднання строгих формальних засобів навчання (робота в класі, вивчення матеріалу мовного курсу) з неформальними (обговорення найважливіших аспектів навчального матеріалу за допомогою електронної пошти та Інтернет-конференцій). З іншого боку, це комбінування різних способів подачі навчального матеріалу (очне *face-to-face*, електронне *online learning* і самостійне навчання *self-study learning*) з використанням методики управління знаннями [2, с. 219].

В даний час інтенсивне навчання іноземних мов реалізується в різних методичних системах. Це обумовлено різноманіттям конкретних цілей навчання іноземної мови різного контингенту учнів, а також різноманіттям умов навчання. Актуальним постає використання інноваційних методів при викладанні іноземної мови.

Інтерактивні технології на уроках іноземної мови характеризуються насамперед активністю студентів і їх взаємодією з викладачем, товаришами, комп'ютером як джерелом інформації, навколишнім світом в цілому. Такий підхід дозволяє знайти застосування своїх знань у дійсності, а не тільки в рамках дисциплін [5, с. 134].

Інтерактивні технології показують нові можливості, пов'язані з налагодженням міжособистісної взаємодії шляхом зовнішнього діалогу в процесі засвоєння навчального матеріалу.

Вихід в мережу Інтернет дає доступ до численних автентичних ресурсів і дозволяє працювати в режимі on-line. Досить популярним ресурсом, матеріалами якого часто користуються як на уроках, так і під час самостійної роботи, є сайт www.esl-lab.com. Він надає великі можливості для формування та вдосконалення комунікативних навичок. Цей сайт створено досвідченим викладачем англійської мови Ренделом Девісом з США і містить цілу серію вправ, спрямованих на розвиток навичок аудіювання, читання, говоріння, письма, вдосконалення лексико-граматичних навичок, навичок роботи з інформацією [2, с. 220].

Рольові ігри займають важливе місце в типології інтерактивних технологій навчання. Вони змінюють структуру уроку, надаючи більше свободи студентам, дозволяючи формувати комунікативні навички в більш зручній формі. Ігрові взаємодії передбачають неформальне спілкування і дають змогу їм учасникам розкрити свої особистісні якості, підвищують їхню самооцінку.

Роль викладача в цьому процесі зводиться передусім до ролі помічника, консультанта: вчитель більше не джерело знань, він лише допомагає своїм підданам інтегруватися в певний комунікативний процес, брати участь у комунікації зі своїми однолітками [3, с. 221].

Використання інтерактивних інформаційних технологій у процесі викладання сприяє значному зростанню рівня сформованості комунікативної компетенції студентів, мотивації до вивчення предмета, допомагає вчити і вчитися з інтересом і максимальною ефективністю.

Ідея запровадження інтерактивних технологій в навчання, безумовно, вже не є новою в теоретичному плані. Завдання, що стоїть перед викладачем на даний момент – це органічне впровадження нового в освітній процес.

На сучасному етапі реалізація інноваційних підходів до викладання іноземної мови для професійних цілей неможлива без проблемного підходу, головною метою якого є створення проблемних ситуацій (педагогічних, психологічних, професійних), формулювання проблем, надання студентам допомоги у їх вирішенні, перевірка цих рішень та керівництво процесом систематизації та закріплення набутих знань. Проблемний підхід залучає студентів до дослідницької роботи, ведення дискусії, формує дослідницькі вміння, що допомагає досягнути основної педагогічної мети.

Як показує аналіз сучасних методичних особистісно-орієнтованих підходів до викладання іноземної мови професійного спрямування, одним з найбільш поширених інноваційних технологій є метод проектів, який розглядають як цілісну педагогічну систему. Побудова навчання на творчому засвоєнні знань в процесі самостійної, індивідуальної або групової діяльності для виконання професійного завдання з презентацією результату є основою цієї системи [6, с. 86].

Існують різні типи проектів. Вибір проекту визначається комунікативним завданням. Все залежить від мети і завдань, які необхідно вирішити в хід виконання роботи. Тип проекту визначає структуру, методи, джерела інформації, форму звітності.

Особлива увага зараз приділяється телекомунікаційним проектам. Англійські представники методики викладання мов Т. Блур і М. Дж. Сент-Джон представляють три види проектів:

- груповий, в якому дослідження проводиться групою, а кожен студент вивчає окремий аспект теми;
- міні-дослідження, що складається в проведенні опитування з використанням інтерв'ю та анкетування;
- проект, що передбачає читання теми, яка є цікавою для студента в індивідуальній роботі [7, с. 232].

Метод проектів – ігровий метод, в ході якого досягається результат за допомогою колективної групової діяльності і кінцевий продукт розробляється колективно і публічно захищається. Метод орієнтований на інтереси студентів.

Психологи в ході досліджень впливу колективної творчої діяльності на результат прийшли до висновку, що у студента в пам'яті залишається приблизно 80 % з того, що він виконує самостійно [2].

Створення проекту дає студентам можливість застосувати знання, отримані не тільки на заняттях з іноземної мови, але й з інших дисциплін.

Виконання завдань проекту, на відміну від аудиторних занять, вимагає самостійної роботи, і його переваги очевидні:

1) на заняттях студенти працюють з матеріалом, наданим викладачем і за заздалегідь складеним ним плану, а при розробці проекту необхідна інформація добувається самостійно і здійснюється творча робота в рамках заданої теми;

2) заняття включають теоретичну діяльність учнів і спрямовані на придбання певних мовних умінь, знань і навичок, а виконання проекту передбачає практичну діяльність студентів із вдосконаленням та застосуванням на практиці вмінь, знань та навичок, отриманих в аудиторії;

3) на заняттях процес орієнтований на студента як пасивного слухача, а при створенні проекту враховуються його здібності, інтереси, життєвий досвід; проявляється індивідуальна і колективна відповідальність за роботу в рамках проекту [2].

Отже, вивчення іноземної мови потребує багато часу, терпіння і наполегливості. У студентів мотивація до вивчення іноземної мови досить низька із-за відсутності швидкого результату і труднощів вивчення, все це знижує інтерес студентів.

Першочергове завдання викладача – розкрити творчий потенціал студента, підвищити інтерес і активність.

Головне, що необхідно враховувати використовуючи інноваційні методи викладання при вивченні іноземної мови, – це «мотивація, що є психологічним проявом потреб» [1, с. 10]. Таким чином, можна виділити наступні відмітні характеристики активних методів навчання: мотивація, активність, креативність, взаємодія, формування у студентів самоконтролю і самонавчання.

На відміну від традиційних, застосування активних методів навчання спонукає студентів до творчого пошуку, активізує їх розумову діяльність, навчає аналізувати, правильно висловлювати свою точку зору, будувати зв'язне логічне висловлювання, бути готовим до професійної комунікації іноземною мовою із колегами та споживачами. Отже, застосування активних методів навчання веде до розвитку комунікативної компетенції та направлене на створення стійкої мотивації до вивчення іноземної мови.

Список використаних джерел:

1. Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників / Н. В. Азарова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 39. – Частина 2. – С. 7-13.
2. Жилавий М. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови під час читання та аудіювання / М. М. Жилавий // Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 4. – С. 219-2
3. Співаковська Є. О. Використання нових інформаційних технологій у вивченні студентами англійської мови / Є. О. Співаковська // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – Вип. 15. – С. 221-228.
4. Холод О. В. Інтерактивні технології як засіб формування комунікативної компетентності / О. В. Холод // Англійська мова та література – 2011. – № 9. – С. 5-9.
5. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни "іноземна мова" у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки Тернопільськ. нац. пед ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер.: Педагогіка. – 2011. – № 4. – С. 134-138.
6. Шуменко О. А. Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій під час викладання іноземних мов / О. А. Шуменко, І. Ю. Шипілова // Філологічні трактати. – 2013. – Т. 5, № 4. – С. 84-89.
7. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі / М. Яковлева // Наукові записки. – Випуск 132. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 231-234.